

14564:1-8.

ACC. N:R M.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ligurd Svensson, Farstorp*
Härad: *V. Göinge* Berättare: *Kelly Svensson (sid. 1-6.)*
Socken: *Farstorp* Berättarens yrke:
Uppteckningsår: *1958* Född år *1877* i *Farstorp*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-8.

LUF 103

EMIGRATIONEN (LUF 103)FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

1

Luf 103

I. Nelly Svensson:

Det var en massa människor som emigrerade till Staterna (USA) härifrån socknen under 1880-90-talen och även tiden närmast därefter. Mest var det ungdomar i 18-30-årsåldern, men det förekom även att äldre personer och hela familjer reste. Emigranterna kom från alla befolkningsklasser: "husare" (backstugsittare), torpare, småbönder och välbeställda hemmansägare, fastän nog i mindre grad från den senare kategorien. Störst var emigrationen från de barnrikaste familjerna. Det var helt enkelt omöjligt för en stor barnkull att stanna inom socknen och få sin utkomst här, detta såväl hos torparna som hos hemmansägarna. Det gick ju inte att bygga och uppodla hur många småställen och torp som helst, fast man gjorde sitt bästa i den vägen. Socknen hade blivit överbefolkad. Det var överbefolkningen och fattigdomen som var huvudorsaken till emigrationen. Många utflyttande stannade visserligen inom landet, men Amerika var det som lockade mest. Breven från de som redan rest över och kommit upp sig, lockade många

2
efter. De äldre syskonen därute hjälpte de yngre över. Det var vanligast att en utresande hade någon släkting eller bekant att "landa till" hos den första tiden därute, som nog inte var så lätt alla gånger. De allra flesta stannade därute för alltid. Några har kommit hem och hälsat på en eller ett par gånger. En och annan har också kommit tillbaka och stannat här, men de flesta har som sagt skapat sig sin framtid därute. De flesta tycks ha lyckats rätt väl.

Fruktan för värnplikten betydde säkert en del för många unga män. Jag känner många som reste över just när den tiden närmade sig. Några speciellt religiösa orsaker - förtryck eller så - tror jag inte har inverkat här i socknen, åtminstone inte på min tid. Att torparungdomarna i viss mån emigrerade för att komma ur sin "klass", är däremot rätt säkert. Men mest var det ekonomiska skäl. En och annan äventyrare fanns förstås också, som reste över för att han gjort något fuffens av ett eller annat slag. Det berättades om en storbondeson, som på 1870-talet ~~tid~~ hade skaffat såmångat ~~ett~~ oäkta barn till världen i skilda delar av socknen, att han hals över huvud måste fly iväg till Amerika.

Det förekom då och då att yngre familjeförsörjare (både bönder och hantverkare) reste över för att tjäna pengar under ett par års tid och sedan återvände till familjen och det gamla yrket. Jag minns även att en och annan bonde, som hade det särskilt strävsamt och fattigt, talade om att resa, fast det inte blev av.

Här följer några exempel på emigration från min släkt och bekantskapskrets:

I mitt barndomshem här i Tviggasjö var vi sex syskon. Alla utom jag emigrerade i unga år. Äldsta systemen Thilda reste först, år 1891 vid 24 års ålder; hon följde med sin fästman John, som förut varit däröver. Senare under samma år reste brodern Anton, 18 år gammal, han "landade till" hos systemen och svågern den första tiden. År 1894 reste systemen Emma, 23 år gammal, hon hade förut tjänat piga i en annan by i socknen. År 1901 reste systemen Anna (21 år) och yngste brodern Theodor, som bara var 16 år då. Även de tydde sig först till sina äldre syskon, som då var gifta och välbeställda. Så var jag ensam kvar hemma hos far och mor på lantbruket - ett s.k. tvåspännarehemman av vanlig storlek. Mina syskon ville skicka respengar till mig, men

jag ville inte lämna föräldrarna ensamma på gamla dar; annars hade jag nog också rest. Tre av syskonen har varit hemma på besök, de andra fick jag aldrig mer se. Alla bodde (och bor) i Minnesota, huvudsakligen Minneapolis och St. James. Deras resp. deras mäns yrke var handlande och byggmästare. Systrarna är döda sedan många år tillbaka, och deras barn har jag nu alls ingen kontakt med. De båda bröderna är ännu aktiva affärsmän; med dem brevväxlar jag fortfarande.

Min farbror Nils Nilsson i Sparrarp hade fyra barn. Äldsta dottern gifte sig och övertog jordbruket. De andra syskonen emigrerade.

Min Morbror Nils Tufvesson i Olastorp hade sex barn. Fyra av dem emigrerade, ena dottern gifte sig i Osby socken, en annan dotter stannade hemma hos föräldrarna. De hade också lantbruk.

På en av granngårdarna i Tviggasjö bodde i min barndom Per Persson, kallad "Kulla-Peren". Han slet och släpade på det steniga jordbruket, odlade och byggde stora stengården, som finns än i dag. Sex barn fanns i familjen. I början av 1880-talet reste några av barnen till USA, och år 1888 reste även fadern och modern och de andra barnen dit. Alla stannade däröver. - Kulla-Perens efterträdare var Magnus

Månsson; av hans fem barn emigrerade tre. Hans efterträdare Nils Persson, som köpte stället 1897, var då nyss hemkommen från Amerika där han under några år arbetat som snickare. Han stannade på gården livet ut.

Två bondsöner från Tviggasjö, Nils och Håkan Kristensson, emigrerade till USA omkr. 1880. Deras bror Lars blev bonde i byn på ett helt litet skogshemman. Hans samtliga fem barn emigrerade efter hand som de växte upp, det var i början av 1900-talet. Alla stannade därute.

I Gammalstorps skog nära Tviggasjö rågång bodde bl.a. torparen Nils Nilsson, benämnd "Dränga-Nissen". Det var fattigt i hemmet som i alla andra torp. Av de sex barnen emigrerade fem.

I en jordstuga i Tofta bodde Jöns Daun med sin stora familj. Fattigdomen var stor. En natt rymde föräldrarna till Amerika och lämnade fem små barn till församlingen att försörja. Efter hand löste dock föräldrarna barnen till sig. Det var ett fall som mycket lät tala om sig. (Uppt. anm.: Enligt kommunalnämndsprotokollet avvek soldat Daun och hans hustru i mars 1885. De fem barnen utackorderades i skilda hem - minste gossen var endast två år gammal. I okt. 1888

sände fadern hem fribiljetter till de te äldre barnen. Kommunen eki-
perade dem och bekostade resan till Malmö. År 1890 erhöll även de två
yngsta barnen fribiljetter "iffrån dess fader". Därmed återsamlades
familjen i det nya landet. - Senare lär några av familjen Daun ha
återvänt till hembygden, (åtminstone på besök.)

Många fler exempel på stark emigration kunde dragas fram. Naturligt-
vis reste inte barnen så mangrant från alla familjer. Men de familjer
var ganska sällsynta, som inte hade någon eller några anhöriga i USA.

Några äldre amerikabrev har jag inte kvar i min ägo.

Det fanns också en och annan, särskilt bland flickorna, som emig-
rerade till Danmark för längre eller kortare tid. På 1890-talet reste
ett par bröder ända till Sydafrika, men de kom tillbaka efter några år.

Upptecknaren: Emigrationen från Farstorps socken i siffror.

Ur Farstorps kyrkoarkivs befolkningstabeller (LLA) anföres följande siffror:

År	Socknens folkmängd	Antal emigranter till				
		USA	Danmark	Tyskland	England	Sydafr. Austalien
1868	1780 pers.	26	2	3		
1869	1774	(Uppg. saknas)				
1870	1774	7		2		
1871	1763	16	5	2		
1872	1763	8				
1873	1774	1		1		
1874	1802	-		1	1	
1875	1788	3	4			
1876	1791	2	1	1		
1877	1793	1	1			
1878	1808	1	2			2
1879	1808	8	4			
1880	1810	29	2	1		
1881	1766	18	4			
1882	1791	11	3			
1883	1789	14	4			
1884	1809	27	1			
1885	1770	22	1			
1886	1754	13				
1887	1770	13				
1888	1771	20	2			3
1889	1755	13	3			
1890	1791	9				2
1891	1762	14				1
1892	1744	22				

forts.

ACC. N:R M. 14564:8.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

År	Socknens folkmängd	Antal emigranter till				
		USA	Danmark	Tyskland	England	Sydafr. Australien
1893	1717	13				
1894	1745	6				
1895	1747	11				
1896	1745	3	1			
1897	1713	10	2		3	
1898	1696	5				
1899	1695	4	1			
1900	1646	11	1			
1901	1629	18	3			
-----		(lucka)				
1908	1579	7				
1909	1551	14				

8

Emigrationsuppgifterna före och efter denna tidsperiod är ej så lättillgängliga, när de ej finns tabellariskt samlade. Enligt församlingsböckerna emigrerade åtskilliga personer till USA redan under 1850- och 1860-talen, däribland hela familjer.

Även efter 1910 har emigration förekommit, nu även till Kanada. Några siffror kan emellertid här inte uppges.

Immigrationen.

Enligt ovan citerade befolkningstabeller inflyttade till Farstorps socken under åren 1876 - 1892: från USA sammanlagt 17 personer, från Danmark också 17 personer.

Även efter 1892 har ett mindre antal emigranter återvänt till hemsocknen, detta även under de senaste årtiondena (1930-50-talen). Några siffror är inte kända.